

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลตอบแทนจากการลงทุนในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง ระดับอุตสาหกรรมในครัวเรือนในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาจากชาวบ้านผู้ผลิตผ้าทอพื้นเมืองและผู้นำกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง โดยใช้ตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่ประกอบอาชีพทอผ้าที่มีการเก็บจำนวนไว้ที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 65 ราย โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มทอผ้าทรายมูล 10 ราย กลุ่มทอผ้าบ้านป่าสักขวาง 15 ราย กลุ่มทอบ้านออนใต้ 20 ราย และกลุ่มทอผ้าบวกค้าง 20 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ โดยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม (Questionnaire) และสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ในแบบสอบถามนั้น จะแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะโดยทั่วไปของชาวบ้านที่ทำการทอผ้าพื้นเมืองในอำเภอสันกำแพง ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ การใช้เงินทุน ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิต การจำหน่าย
- ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุน และค่าใช้จ่ายในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง
- ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับรายได้จากการจำหน่ายผ้าทอพื้นเมือง

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ในการวิจัยเรื่องนี้ได้ออกทำการสำรวจเบื้องต้น โดยเริ่มจากการติดต่อสอบถามจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคเหนือ พัฒนาการอำเภอของกรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดและอุตสาหกรรมจังหวัด เพื่อสอบถามในเรื่องที่เกี่ยวกับตำบลและหมู่บ้านต่างๆที่มีการทอผ้าในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร และ

เอกสารต่างๆ ที่ได้มีผู้เขียนเกี่ยวกับอุตสาหกรรมผ้าทอพื้นเมืองในประเทศไทยโดยเฉพาะในภาคเหนือ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบขอบเขตและความเป็นมาของอุตสาหกรรมประเภทนี้

2. การทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามได้เริ่มจัดทำขึ้นหลังจากที่ได้มีการสำรวจและศึกษาเบื้องต้นแล้ว โดยพยายามร่างขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือข้อมูลที่ต้องการอย่างแท้จริง ตลอดจนได้อาศัยแนวความคิดที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นเป็นแนวทางในการช่วยกำหนดลักษณะของคำถาม และเริ่มทดสอบแบบสอบถาม (Pre-test) ที่ทำขึ้นก่อนประมาณ 5 ตัวอย่าง เพื่อนำมาปรับปรุงแบบสอบถามให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

3. การสำรวจ

ในการสำรวจได้ออกทำการสำรวจวิจัย โดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามที่จัดเตรียมขึ้นและสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบสอบถาม โดยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองในแต่ละกลุ่มทอผ้าและการสัมภาษณ์ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้เกิดความสะดวก

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานำไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 65 ตัวอย่าง จาก 4 กลุ่มทอผ้า ได้แก่ ทรายมูล ป่าสักขวาง ออนใต้ และบวค้ำ เนื่องจากเป็นกลุ่มทอผ้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ได้เก็บจำนวนสถิติไว้

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive method) ซึ่งจะใช้ตารางเพื่ออธิบายสภาพทั่วไปในการดำเนินงาน ปริมาณการผลิต จำนวนเงินลงทุนที่ต้องใช้ รายได้ รายจ่าย และปัจจัยที่ใช้ในการผลิต โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถาม และจากการสังเกตขณะออกทำการสำรวจมาประกอบเข้ากับเอกสาร และบทความต่างๆ ที่ได้ศึกษาค้นคว้าในขั้นต้นมาช่วยในการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ เช่น การหาต้นทุนการผลิตผ้าทอพื้นเมืองเฉลี่ย และการหาผลตอบแทนของการผลิตผ้าทอพื้นเมือง

ทฤษฎีต้นทุนที่เกี่ยวข้อง

ในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง ผู้ผลิต หรือผู้ที่สนใจจะผลิต ควรที่จะต้องทราบถึงต้นทุน และผลตอบแทนที่เกิดขึ้นในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจำแนกประเภทต้นทุนตามลักษณะของทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต ดังนี้¹⁵

1.1 วัตถุดิบทางตรง (Direct materials) หมายถึง สิ่งื่อนำมาใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญ โดยตรงในการผลิตสินค้า ทั้งนี้ต้นทุนวัตถุดิบทางตรงที่รวมอยู่ในการผลิตสินค้าหนึ่งหน่วยนั้น สามารถคำนวณได้ง่าย เช่น เส้นด้ายที่ใช้ในการผลิตเป็นผ้าทอพื้นเมือง

1.2 ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) หมายถึง ค่าตอบแทนที่จ่ายให้พนักงานผลิตซึ่งมีหน้าที่เปลี่ยนวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น ค่าแรงในการกรอด้วยเข้าหลอด ค่าแรงในการสับด้าย ค่าแรงในการทอผ้า

1.3 ค่าใช้จ่ายการผลิตหรือโอเวอร์เฮดการผลิต (Manufacturing overhead) หมายถึง ต้นทุนการผลิตอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากวัตถุดิบทางตรง และค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายการผลิตจะเป็นส่วนที่สนับสนุนให้กระบวนการผลิตเหล่านี้ ได้แก่

- วัตถุดิบทางอ้อม (Indirect Materials) หมายถึง วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า แต่ใช้เป็นจำนวนน้อย และไม่สามารถคำนวณต้นทุนเข้าไปในตัวสินค้าได้โดยง่าย
- ค่าแรงทางอ้อม (Indirect Labor) หมายถึง ค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่พนักงานที่ไม่ได้ทำหน้าที่ในการผลิตโดยตรง แต่มีส่วนสนับสนุนให้กระบวนการผลิตดำเนินไปได้
- ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ ที่ผู้ผลิตใช้ในการทอผ้า
- ค่าไฟฟ้า
- ค่าน้ำประปา
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

2. การจำแนกประเภทต้นทุนตามพฤติกรรมต้นทุน ดังนี้¹⁶

2.1 ต้นทุนผันแปร หรือต้นทุนแปรได้ (Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนซึ่งมีจำนวนรวมเปลี่ยนแปลงขึ้นลงเป็นอัตราส่วน โดยตรงกับปริมาณกิจกรรม จึงมีผลทำให้ต้นทุนผันแปรต่อหน่วยคงที่ ไม่ว่าปริมาณของกิจกรรมจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งสามารถติดตามได้โดยง่ายว่าเป็นต้นทุนของแผนกใด และสามารถคำนวณต้นทุนเข้าในหน่วยคิดต้นทุน (Cost Object)

¹⁵ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, การบัญชีต้นทุน 1 (กรุงเทพฯ : แมคกรอ - ฮิล, 2542), หน้า 10

¹⁶ ดวงมณี โกมารทัต, การบัญชีต้นทุน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 38

2.2 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนที่มีจำนวนรวมไม่เปลี่ยนแปลงภายใน ช่วงที่พิจารณา (Relevant Range) แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงปริมาณกิจกรรมไปในทางเพิ่มขึ้นหรือ ลดลง ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณกิจกรรม กล่าวคือ ต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะ ลดลงเมื่อปริมาณกิจกรรมสูงขึ้น และต้นทุนคงที่ต่อหน่วยจะเพิ่มขึ้นเมื่อปริมาณกิจกรรมลดลง ซึ่ง ต้นทุนคงที่ไม่ได้คงที่ตลอดไป เพราะในระยะยาวต้นทุนทุกประเภทจะเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ อัน เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และระบบการผลิต

3. การคำนวณต้นทุนการผลิตผ้าทอพื้นเมือง จำนวน ได้ดังนี้

3.1 ต้นทุนในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง จำนวนได้จากวัตถุดิบทางตรง บวกค่าแรงทาง ตรง บวกค่าใช้จ่ายในการผลิต ต้นทุนตามขนาดผ้าทอพื้นเมือง หน้ากว้าง 13 นิ้ว 38 นิ้ว และ 42 นิ้ว รวมถึงผ้าทอพื้นเมืองเป็นผืน(ผ้าชิ้น)ขนาด 38 นิ้ว x 175 เซนติเมตร

3.2 ต้นทุนในการผลิตผ้าทอพื้นเมืองต่อหน่วย จำนวนได้จาก ต้นทุนในการทอผ้า พื้นเมืองหารด้วยปริมาณผลผลิตที่ทอได้ (เมตร/ผืน)

4. ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าทอพื้นเมือง มีการวิเคราะห์ ดังนี้¹⁷

4.1 อัตราส่วนกำไรต่อต้นทุน หมายถึง อัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างกำไรที่เกิดขึ้น หลังหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้วกับต้นทุนที่ใช้ในการผลิตสินค้าทั้งสิ้น

4.2 อัตราส่วนของกำไรต่อยอดขาย หมายถึง อัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างกำไรที่ เกิดขึ้นหลังหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วเทียบกับรายได้ที่เกิดจากการขายสินค้าทั้งสิ้น

4.3 อัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน (Return On Investment) หมายถึง อัตราส่วน ที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างกำไรที่เกิดขึ้นหลังหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้วเทียบกับ สินทรัพย์ถาวรที่ใช้ในกิจการทั้งสิ้น

¹⁷ เบญจวรรณ รัชส์สุธี, การเงินธุรกิจ(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), หน้า